

Datum 2021-06-10

Yttrande Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden

Regionstyrelsens planeringsdirektiv med
preliminär budgetram inför beslut om
Region Skånes Verksamhetsplan och
budget 2022 med plan för 2022-24

Utmaningar och möjligheter

Bättre hälsa för fler

Den demografiska utvecklingen i Skåne med en ökande andel äldre och yngre i befolkningen innebär att behovet av vård kommer att öka under överskådlig framtid. Förväntningarna på den vård som erbjuds förväntas också öka. De resurser som kommer att finnas tillgängliga för att ge denna vård kommer inte att öka i motsvarande takt, vilket ställer krav på effektiviseringar. För att klara utmaningarna kopplat till detta kommer förvaltningen under planperioden att fokusera på de insatsområden som ingår i strategin för *Framtidens hälsosystem*, det vill säga ett personcentrerat arbetssätt, hälsofrämjande och förebyggande insatser, nära vård samt nivåstrukturering och profilering, med möjliggörarna medarbetare, digitalisering och fysisk infrastruktur. Insatsområdena och möjliggörarna ska bidra till att nå de regiongemensamma målen om bättre befolkningshälsa, bättre upplevelse för patienter och medarbetare, bättre kvalitet, ökad tillgänglighet och effektiva processer.

Förvaltningen kommer att fokusera på att skapa en sammanhållen och förutsägbar vård för dem vi är till för. Stor vikt kommer att läggas vid att arbeta förebyggande och hälsofrämjande samt att använda vetenskapligt baserade arbetssätt. Viktiga förutsättningar för att klara uppdraget är att säkerställa tillgång till medarbetare med rätt kompetens, att driva ett aktivt forsknings- och utvecklingsarbete och ha en ekonomi i balans, allt för att skapa utrymme för utveckling.

Förbättrad tillgänglighet

Stora utmaningar finns vad gäller tillgänglighet till utredning och behandling, framför allt inom psykiatri. Antalet remisser ökar inom vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri, liksom antalet patienter. Under perioden januari till maj 2021 har antalet remisser till vuxenpsykiatri ökat med 8 procent jämfört med samma period 2020. Jämfört med 2018 är ökningen 10 procent. För barn- och ungdomspsykiatri är ökningen under januari till maj 33 procent jämfört med samma period 2020. Om man jämför med 2018 är ökningen hela 60 procent. Även inom habiliteringen ökar antalet inkomna remisser. Vad gäller autism har antalet remisser ökat med 18 procent jämfört med förra året.

För att kunna svara upp mot det ökande behovet och samtidigt korta väntetiderna, är det nödvändigt att förvaltningen lyckas attrahera medarbetare med rätt kompetens. Kompetensförsörjningen är redan idag en stor utmaning och det är svårt att rekrytera flera yrkesgrupper, till exempel läkare och sjuksköterskor. För att kunna vara en attraktiv arbetsgivare samtidigt som produktionen behöver öka, är det nödvändigt att nya arbetssätt utvecklas. Patienterna ska erbjudas en nära vård och här har digitaliseringen en viktig roll, men även andra vårdformer som till exempel mobila arbetssätt och olika typer av konsultteam. Förhoppningen är att nya arbetssätt ska ge förbättringar för patienten men även positiv påverkan på arbetsmiljön.

Beredskap för ökad psykisk ohälsa till följd av Covid-19

Det är ännu oklart exakt hur och i vilken omfattning pandemin kommer att påverka befolkningens psykiska hälsa. Flera av pandemins effekter, såsom isolering och arbetslöshet är kända riskfaktorer för psykisk sjukdomsutveckling. Psykiatrisk sjuklighet är tillstånd som ofta utvecklas över längre tidsperioder än vad som hittills passerat under pandemin och beredskapen för att längre fram möta behov hos kända men också nya grupper behöver därför vara hög. Under pandemin har många patienter och närstående i och utanför riskgrupper avbokats och ombokat besök, både på grund av rädsla för smitta och på grund av egna symtom. Många besök har också ombokats med anledning av medarbetares sjukfrånvaro. Besök för riskgrupper som har gått att skjuta upp har skjutits upp och många gruppinsatser har ställts in.

Effekterna av uppskjutna besök och att man undviker att söka vård är svåra att överblicka i dagsläget och beredskap behövs för att möta ett eventuellt ökat söktryck. Öppethållande avseende slutenvård behöver säkerställas och inom öppenvården kommer förvaltningen att fortsätta utveckla digitala kontaktvägar och öka mobiliteten som komplement till den efterhand mer normaliserade besöksverksamheten. Åtgärderna bör kunna öka tillgängligheten tillräckligt för att möta ett eventuellt ökat söktryck i kölvattnet av pandemin. Inom de nätverk och regionala grupper där förvaltningen deltar kommer arbetet att fortgå med att sprida kompetens, erbjuda utbildning, konsultation och samverkan, framför allt med primärvården. Genom inflytanderåden uppmärksammas också patient- och anhörigföreningar på att vi alla behöver hjälpas åt att lyfta det suicidpreventiva arbetet brett i samhället och att det är en uppgift för alla att verka för en ökad medvetenhet om frågorna och om att problematiken kan komma att öka när pandemin klingar av. Polisen har under pandemin sett en ökning av ärenden med psykisk ohälsa och suicidalitet. Detta har ännu inte slagit igenom i specialistpsykiatri, men är en oroande observation som understryker vikten av att fortsätta utveckla det väletablerade samarbetet för en god och säker prehospital psykiatri.

Ökade kostnader för köpt vård och inhyrd personal

Kostnaderna för köpt vård ökar och det beror framför allt på ökningen av rättspsykiatriska patienter som inte får plats på de befintliga skånska vårdplatserna. Antalet patienter dömda till rättspsykiatrisk vård ökar och alla möjligheter att ta hand om dessa patienter själva i Region Skåne är uttömda. Enligt verksamheten ser man inom kort behov av ytterligare två permanenta avdelningar. Förhoppningen är att utvecklingen ska kunna brytas efter sommaren 2021 då en provisorisk avdelning i Kristianstad öppnas i väntan på att en permanent avdelningen i Hässleholm står klar.

Kostnaderna för inhyrd personal har hittills sjunkit något jämfört med förra året. Efter fem månader är kostnaderna nästan 3 mkr lägre än samma period ifjol. Det är dock 6 mkr sämre än budgeterat. För att ytterligare minska behovet av hyrpersonal fokuserar förvaltningen på det systematiska arbetsmiljöarbetet och strategiskt arbete i enlighet med förvaltningens kompetensförsörjningsplan. Målsättningen är att vara en attraktiv arbetsgivare och på så sätt minska behovet av hyrpersonal.

Ökade kostnader för vårdval hörselrehabilitering

Inom vårdval hörselrehabilitering har antalet fysiska besök legat på en mycket låg nivå under pandemin då patienterna huvudsakligen tillhör åldersgruppen 70 år och

äldre. Efterfrågan på de tjänster som audionommottagningarna erbjuder förväntas öka i takt med att patientgruppen åter kan besöka mottagningarna. Kostnaderna för hörselrehabilitering och hörhjälpmedel kommer att öka i motsvarande omfattning och det finns en stor risk att budgeterade medel inte kommer att räcka till.

För att minska de ekonomiska riskerna för förvaltningen bör vårdvalets resultat frikopplas från förvaltningens resultat på samma sätt som för övriga vårdval. Vårdvalet bör redovisas separat från det regionbidrag som förvaltningen har att förhålla sig till. Alternativt behöver det finnas en medvetenhet hos politik och revisorer om att kostnaden för vårdvalet inte går att påverka, och att ett eventuellt underskott inte ska innebära besparingar inom övrig verksamhet.

Kompetensförsörjning samt kompetensutveckling

Stora utmaningar finns vad gäller förvaltningens kompetensförsörjning och dessa har förstärkts av pandemin. Ett omfattande arbete pågår för att säkra kompetensförsörjningen och för att förvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare för nuvarande och framtida medarbetare.

En satsning på kompetensutveckling planeras, bland annat för att implementera de nationella riktlinjer, regionala vårdprogram och standardiserade vårdprocesser som berör förvaltningen.

Ändamålsenliga lokaler

Stora utmaningar finns vad gäller förvaltningens lokaler. Utifrån de givna budgetförutsättningarna för planperioden 2022-2024 där endast nya objekt av akut karaktär eller objekt som är direkt lönsamma fick lyftas, aviserades även att de lokala pottar som kan användas för mindre renoveringar och ombyggnader inom förvaltningen skulle komma att påverkas av det allmänna ekonomiska läget för Region Skåne. Med mindre ramar följer hårdare prioriteringar. Det kommer att bli svårt att utföra större och mindre upprustningar och renoveringar. Med en mindre lokal bygg- och utrustningspott kan det leda till att identifierade behov behöver åtgärdas och finansieras med hjälp av verksamhetens driftsbudget, som skett under föregående planperioder. Om detta sker kan det leda till att budgeterade medel tas från planerat patientarbete. Psykiatri, habilitering och hjälpmedel är en förvaltning som har verksamheter på många orter, både i externa förhyrningar och i Region Skånes egna fastigheter. Skälet till detta är inte planmässigt utan ett resultat av tillgång till lämpliga och prisvärda lokaler på orten. Inflyttning i befintliga lokaler istället för nybyggnad har starkt påverkat utformningen av lokalerna och därmed också arbetssätt och organisation. Framtida psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelslokaler ska förutom att bidra till en attraktiv och stimulerande arbetsmiljö för medarbetare även vara utformade för att säkerställa hög vårdkvalitet och patientsäkerhet. En stor utmaning är att försöka upprätthålla patientsäkerhet och en trygg arbetsmiljö i nuvarande lokaler. Detta gäller både interna och externa byggnader. Flera av förvaltningens lokaler håller inte måttet gällande exempelvis säkerhet, ljudkrav, brandskydd och ytskikt.

Framtida utmaningar:

- Egenägda och extern förhyrning av fastigheter som har dåliga ventilations- och värmesystem och som även blir ett problem under varma sommarmånader.

- Gamla system vad gäller lås och larm behöver bytas ut till höga kostnader. Bristerna leder till risker vad gäller hot och våld och säkerheten för förvaltningens personal.
- Att anpassa lokaler för framtida patientinsatser och nya arbetssätt.
- Skånes digitala vårdssystem (SDV) innebär anpassning av befintliga lokaler till ett förändrat, mer digitalt, arbetssätt.
- Att inte uppfylla lagkrav utifrån Lag om rättspsykiatrisk vård (LRV).
- Att inte ha tillräckliga medel för att vidta förbättringar. Efterverkningar av utebliven renovering eller upprustning kan leda till ökade kostnader på sikt.

Förvaltningens investerings- och fastighetsgrupp bedriver ett löpande arbete för att förvaltningen ska ha ändamålsenliga lokaler, med utgångspunkt i rutiner och mål.

Mål inklusive uppföljning av dessa

Inriktningen för all hälso- och sjukvård utgår från vad Socialstyrelsen definierar som *God vård*. För att klara framtidens utmaningar och samtidigt uppnå en hög kvalitet och jämlik vård behövs ett långsiktigt omställningsarbete. Region Skåne har tagit beslut om *Framtidens hälsosystem* som strategi för detta omställningsarbete.

Sjukhusstyrelsen/nämnden ska med utgångspunkt i *God Vård* och *Framtidens hälsosystem* beskriva förslag på delmål till de regiongemensamma målen och hur dessa kommer att följas upp och återrapporteras till regionfullmäktige (främst i samband med delårsrapportering per aug och årsredovisning). Med beaktande av de planeringsförutsättningar som beskrivs i planeringsdirektivet ska nämnden också göra en (risk)bedömning av möjligheterna att uppfylla målen enligt given anvisning.

Mål: Bättre liv och hälsa för fler

Ett mål med utåtriktat fokus på de vi är till för – befolkning, patienter, brukare, resenärer, besökare, kunder, samverkanspartners, turister m. fl.

Beskriv, utifrån nämndens ansvarsområde, konkreta delmål och hur dessa ska följas upp för att mäta måloppfyllelsen.

Delmål

Hälsoinriktad hälso- och sjukvård

Patienten upplever att man får stöd med hälsofrämjande och förebyggande insatser

Uppföljningsindikatorer:

- Enkla råd om tobak
- Enkla råd om alkohol
- Enkla råd om fysisk aktivitet
- Enkla råd om matvanor
- Hälsoremisser primärvården
- Diskuterade läkaren eller någon annan ur personalen Levnadsvanor med dig (NPE¹)

¹ Nationell patientenkät

Högt förtroende för god och jämlik vård

Patienternas upplevelse av hälso- och sjukvård ska förbättras

Uppföljningsindikatorer:

- Tillgänglighet (NPE)
- Bemötande och respekt (NPE)
- Information och kunskap (NPE)
- Delaktighet och involvering (NPE)

Bedöm nämndens möjligheter att utifrån planeringsförutsättningar 2022-24, uppnå det strategiska målet
Beskriv sannolikheten för att uppnå målet och konsekvensen av att inte göra det.

Sannolikhet för att fel ska uppstå: 3 Möjlig
Konsekvens av att inte uppnå målet: 3 Kännbar
Risk- och väsentlighetsbedömning: 9 Reducera riskerna

Förvaltningen arbetar aktivt med omställningsarbetet som ett medel för att nå de regiongemensamma målen kopplade till *Framtidens hälsosystem*, där bland annat målen om bättre befolkningshälsa och bättre upplevelse för patienter ingår. Viktiga utgångspunkter i arbetet med att åstadkomma bättre liv och hälsa för fler är att nyttja teknikutvecklingen på bästa möjliga sätt samt att utveckla nya effektiva arbetssätt som ger positiva effekter för både patienter och medarbetare. Behovet av insatser från förvaltningens verksamheter ökar och det preventiva arbetet blir allt viktigare. Det är nödvändigt att kunna identifiera ohälsa i ett tidigt skede och att arbeta med förebyggande och hälsofrämjande insatser för att i möjligaste mån kunna undvika ohälsa och sjukdom. En viktig grund i arbetet för att förbättra patienternas upplevelser av, och förtroende för, den vård som erbjuds är att vården utvecklas tillsammans med patienter, anhöriga, brukarorganisationer och andra relevanta samhällsaktörer. För att säkerställa att så sker kommer förvaltningen även fortsättningsvis att ha fokus på delaktighets- och inflytandearbetet.

Den demografiska utvecklingen och nya behov innebär att efterfrågan av insatser från förvaltningens verksamheter kommer att öka, medan tillgängliga resurser inte ökar i motsvarande takt. Bedömningen är därför att det är möjligt att målet om *Bättre liv och hälsa för fler* inte nås och att konsekvensen för patienterna är kännbar.

Mål: Tillgänglighet och kvalitet

Ett mer inåtriktat mål för vår egen organisation med fokus på våra verksamheter och hur våra interna arbetsprocesser fungerar.

Beskriv, utifrån nämndens ansvarsområde, konkreta delmål och hur dessa ska följas upp för att mäta måluppfyllelsen.

Delmål

Tillgänglig vård

Patienten upplever att man får överenskommen vård i rätt tid

Uppföljningsindikatorer:

- Vårdgaranti väntande inom 90 dagar till första besök
- Vårdgaranti väntande inom 90 dagar till åtgärd
- Förstärkt vårdgaranti i primärvård inom 3 dagar, den del av BUP som är Första linjen
- Följsamhet till medicinskt måldatum för genomförda återbesök
- Tillgänglighet BUP genomförda förstabetesök inom 30 dagar
- Tillgänglighet BUP fördjupad utredning
- Tillgänglighet BUP start av behandling
- Andel patienter som vistas kortare tid än 4 timmar på akutmottagningen
- Andel patienter som väntar mindre än 1 timme på första läkarbedömning (akutmottagning)

Personcentrerad vård

Patienten har inflytande över och medverkar i sin egen vård

Uppföljningsindikatorer:

- Vårdplaner i öppenvård
- Vårdplaner i heldygnsvård
- Kontinuitet och koordinering (NPE)

Säker vård

Patienten upplever att vården är trygg och att man får den hjälp som behövs

Uppföljningsindikatorer:

- Suicidpreventivt återbesök inom 7 dagar
- Antal tvångsåtgärder
- Andel tvångsåtgärder som följts av uppföljande samtal
- Förskrivning av läkemedel
- Tvärprofessionell läkemedelsgenomgång
- Utskrivningsinformation
- Överbeläggningar

Effektiv vård

Patienten upplever att vården samordnas utifrån behov

Produktions- och kapacitetsplanering ska öka

Lokalerna ska vara ändamålsenliga

Digitaliseringens möjligheter ska nyttjas

Nivåstruktureringen ska utvecklas

Uppföljningsindikatorer:

- Antal SIP öppenvård
- Produktion, antal besök, antal distanskontakter
- Produktivitet/resurs
- Aktiviteter kopplade till produktions- och kapacitetsplanering
- Aktiviteter kopplade till ändamålsenliga lokaler
- God fysisk arbetsmiljö i årlig uppföljning av SAM (Systematiskt arbetsmiljöarbete)
- Aktiviteter kopplade till digitalisering
- Antal ny-, av-, ombokningar 1177
- Antal avslutade ärende 1177
- Aktiviteter kopplade till nivåstrukturering

Jämlik vård

Omotiverade skillnader i hälso- och sjukvård ska minska

Uppföljningsindikatorer:

- Följsamhet till nationella riktlinjer, regionala vårdprogram och förvaltningens standardiserade vårdprocesser

Kunskapsbaserad vård

Kunskapsstyrningen ska utvecklas

Läkemedelsanvändningen ska vara rationell

Uppföljningsindikatorer:

- Aktiviteter kopplade till kunskapsbaserad vård
- Täckningsgrad i kvalitetsregister
- Aktiviteter kopplade till rationell läkemedelsanvändning

Bedöm nämndens möjligheter att utifrån planeringsförutsättningar 2022-24, uppnå det strategiska målet
Beskriv sannolikheten för att uppnå målet och konsekvensen av att inte göra det.

Sannolikhet för att fel ska uppstå: 3 Möjlig
Konsekvens av att inte uppnå målet: 4 Allvarlig
Risk- och väsentlighetsbedömning: 12 Reducera riskerna

Behovet av insatser från förvaltningens verksamheter ökar och för att nå målen om en tillgänglig, personcentrerad, säker, effektiv, jämlik och kunskapsbaserad vård behöver förvaltningen bland annat arbeta aktivt med egenvård och prevention. Information och insatser kopplat till prevention och egenvård måste också kunna erbjudas via webben och exempel på insatser som lämpar sig väl för detta är olika typer av utbildningar som till exempel psykoedukation och utbildningar om olika diagnoser och funktionsnedsättningar.

För att förbättra tillgängligheten och säkerställa en effektiv och jämlik vård kommer förvaltningen att fortsätta arbetet med att använda digitaliseringens möjligheter i möten med patienter samt att utveckla och använda effektivare arbetssätt. Vad gäller personcentrerad vård har förvaltningen som målsättning att utveckla behandlingsalternativ där patienternas egenmakt har större plats. För att erbjuda en kunskapsbaserad vård och samtidigt minska omotiverade skillnader inom vården ska förvaltningen följa nationella riktlinjer, regionala vårdprogram och förvaltningens standardiserade vårdprocesser. Förvaltningen kommer även fortsättningsvis att ha fokus på patientsäkerhetsarbetet som bedrivs systematiskt, sammanhållet och strukturerat i en särskild patientsäkerhetsorganisation med ledningssystem för uppföljning och säkerställande. En viktig del i patientsäkerhetsarbetet är det suicidpreventiva arbetet som följer en särskild handlingsplan.

Stora utmaningar finns vad gäller ändamålsenliga lokaler. Förutom att bidra till en attraktiv och stimulerande arbetsmiljö för medarbetare ska lokalerna även vara utformade för att säkerställa hög vårdkvalitet och bidra till en hög patientsäkerhet. Flera av lokalerna håller inte måttet gällande säkerhet och övriga krav, vilket drabbar verksamheten hårt.

Den demografiska utvecklingen och nya behov ställer krav på ett aktivt omställningsarbete för att nå målen kopplade till tillgänglighet och kvalitet. En stor utmaning ligger också i svårigheter att rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens. Likaså finns stora utmaningar vad gäller lokaler. Bedömningen är att det är möjligt att målet om *Tillgänglighet och kvalitet* inte nås och att konsekvenserna för patienter och medarbetare är allvarliga.

Mål: Hållbar utveckling i hela Skåne

Ett mål för hur våra verksamheter bidrar till en långsiktig, hållbar utveckling och tillväxt i den egna organisationen och i Skåne.

Beskriv, utifrån nämndens ansvarsområde, konkreta delmål och hur dessa ska följas upp för att mäta måluppfyllelsen.

Delmål

Den kliniska forskningen ska öka

Uppföljningsindikatorer:

- Aktiviteter kopplade till delmålet

Region Skåne ska vara ledande i nationell högspecialiserad vård

Uppföljningsindikatorer:

- Aktiviteter kopplade till delmålet

Miljöarbetet ska utgå från Region Skånes miljöprogram

Uppföljningsindikatorer:

- Läke-medelskassation
- Avfallsförebyggande arbete
- Förbrukning av utvalda engångsmaterial i förhållande till vårdproduktion
- Antal enheter som inventerat sina kemikalier, uppföljning årligen via KLARA
- Förvaltningen ska fortlöpande arbeta med utfasning och riskbedömning av miljö- och hälsofarliga ämnen och årligen följa upp antalet utfasade kemikalier
- Genomförande av miljöutbildningar

Bedöm nämndens möjligheter att utifrån planeringsförutsättningar 2022-24, uppnå det strategiska målet Beskriv sannolikheten för att uppnå målet och konsekvensen av att inte göra det.

Sannolikhet för att fel ska uppstå: 3 Möjlig

Konsekvens av att inte uppnå målet: 3 Kännbar

Risk- och väsentlighetsbedömning: 9 Reducera riskerna

Förvaltningens forskning-, utveckling- och utbildningsenhet (FoUU) organiserar och leder praktik för kliniska vårdutbildningar och fortbildning för personalen och stimulerar klinisk forskning och kunskaps- och kompetensutveckling. Uppdraget genomförs i nära samarbete med verksamheterna och innebär konkret stöd till medarbetare i olika forsknings- och utvecklingsarbeten och i att följa upp och utvärdera verksamheten utifrån patienternas upplevelser. FoUU säkerställer att verksamheternas utvecklingsarbete är förankrat i aktuell forskning och att vetenskapliga metoder används. Psykiatrforskning Skåne är en enhet inom FoUU som strävar efter att bygga upp en patientnära forskningsmiljö, där samverkan och utbyte av erfarenheter mellan sjukvården och universitetens olika forskargrupper står högt på agendan. Detta för att bättre kunna bemöta patientens komplexa behov av vård. Psykiatrforskning Skåne ska också stödja att de utrednings- och behandlingsmetoder som används inom verksamheterna bygger på den samlade expertkunskapen som finns inom psykiatrisk vård.

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden beslutade vid sammanträde den 28 april 2021 att föreslå regionstyrelsen att Region Skåne ska ansöka om nationell högspecialiserad vård (NHV) inom tre områden som berör psykiatri; viss vård vid könsdysfori, vård vid svårbehandlat självskadebeteende och vård vid svårbehandlade ätstörningar. Regionstyrelsen beslutade den 3 juni att gå vidare med ansökan. Det är i nuläget oklart vad en eventuell tilldelning av NHV inom dessa området får för ekonomiska konsekvenser för Region Skåne och för förvaltningen.

Vad gäller miljöfrågorna arbetar förvaltningen enligt Region Skånes gemensamma certifierade miljöledningssystem, vilket bland annat innebär ett aktivt arbete för att minska miljöpåverkan. Förvaltningen har de senaste åren arbetat med att ersätta fysiska möten med olika digitala alternativ, både vid kontakt med patienter och vid interna möten. Denna utveckling har påskyndats av pandemin och utöver förbättringar vad gäller tillgänglighet och effektivitet innebär det även lägre miljöbelastning från resor, till exempel genom minskade koldioxidutsläpp. Utvecklingen bidrar på så sätt till att nå målen om låg klimatpåverkan.

Med givna planeringsförutsättningar kommer förvaltningen sannolikt att klara delmålet avseende miljöarbetet. Det finns emellertid en viss risk kopplat till förvaltningens FoUU-arbete. Arbetet med Region Skånes omställning är av stor betydelse för förvaltningens möjligheter att nå Region Skånes övergripande mål och det är nödvändigt att FoUU-enheten, där Psykiatrforskning Skåne ingår, har tillräckliga resurser för att kunna utgöra ett stöd i genomförandet. Det finns en stark koppling mellan målet om *Hållbar utveckling i hela Skåne* och målet om *Tillgänglighet och kvalitet* där en viktig förutsättning är att förvaltningen använder vetenskapligt baserade arbetssätt och lyckas med omställningsarbetet. Det finns en stor osäkerhet vad gäller eventuell tilldelning av NHV och vad det kommer att få för ekonomiska konsekvenser för förvaltningen. Den sammanlagda bedömningen är att det är möjligt att målet om *Hållbar utveckling i hela Skåne* inte nås och att konsekvenserna för patienter och medarbetare är kännbara.

Mål: Attraktiv arbetsgivare, professionell verksamhet

Ett mål för att attrahera, rekrytera, utveckla, motivera och behålla medarbetare i våra verksamheter.

Beskriv, utifrån nämndens ansvarsområde, konkreta delmål och hur dessa ska följas upp för att mäta måluppfyllelsen.

Delmål

Den framtida kompetensförsörjningen ska säkras

Uppföljningsindikatorer:

- Aktiviteter kopplade till delmålet
- Antalet kvalificerade sökande till utannonserade tjänster i förvaltningen

Organisation och struktur för att tillgodose kompetensutvecklingsinsatser för medarbetare ska tas fram

Uppföljningsindikatorer:

- Aktiviteter kopplat till delmålet

Förvaltningen ska vara en attraktiv arbetsplats för våra medarbetare

Uppföljningsindikatorer:

- Aktiviteter kopplade till delmålet
- Avgångsenkät, antal medarbetare som slutar och uppger anledningar kopplade till arbetsplatsen

Bedöm nämndens möjligheter att utifrån planeringsförutsättningar 2022-24, uppnå det strategiska målet
Beskriv sannolikheten för att uppnå målet och konsekvensen av att inte göra det.

Sannolikhet för att fel ska uppstå: 3 Möjlig
Konsekvens av att inte uppnå målet: 4 Allvarlig
Risk- och väsentlighetsbedömning: 12 Reducera riskerna

Kompetensförsörjningen är en av förvaltningens största utmaningar nu och framöver. Förvaltningen har fokus på arbetet för att vara en attraktiv arbetsgivare som ett medel för att säkerställa kompetensförsörjningen. En kompetensförsörjningsplan fastställs årligen som ett verktyg för att stödja planering och uppföljning av åtgärder för att attrahera, engagera och utveckla medarbetare med syftet att säkerställa dagens och framtidens behov av kompetens. Det är väsentligt att arbeta med helheten och erbjuda ett gott ledarskap, god arbetsmiljö och konkurrenskraftiga villkor. Kompetensförsörjning, kompetensutveckling och utbildningsfrågor är också en naturlig del i förvaltningens utvecklings- och förändringsarbete. För att stärka arbetet med kompetensutveckling ska en organisation och struktur för kompetensutvecklingsinsatser av medarbetare tas fram.

Följande aktiviteter planeras kopplat till målet attraktiv arbetsgivare, professionell verksamhet:

- Intern kompetensutveckling för chefer genomförs inom områdena rekrytering, arbetsmiljö och arbetsvillkor.
- Inom fokusområde hållbart ledarskap tar en arbetsgrupp fram konkreta förslag på åtgärder för att ge chefer förutsättningar att bedriva ett gott ledarskap.
- Medarbetarenkäten följs upp och individuella utvecklingsplaner tas fram.
- Månatliga arbetsmiljöteman tas fram med fokus på dialog om den egna arbetsplatsen.
- Inom fokusområde flexibel arbetsplats tar en arbetsgrupp fram förslag på hur förvaltningen kan bli mer attraktiv som arbetsgivare genom att erbjuda en mer flexibel arbetsplats, till exempel genom ökade möjligheter till hemarbete och mer anpassad arbetstidsförläggning. Detta matchas sedan mot medarbetarnas önskemål och verksamhetens behov.
- En strategi för en tydligare karriärgång för psykologer tas fram i syfte att tillgodose verksamhetens behov av kompetens och individens behov av utveckling.

Svårigheten att behålla och rekrytera medarbetare med rätt kompetens är en riskfaktor vad gäller målet om *Attraktiv arbetsgivare, professionell verksamhet*. Den demografiska utvecklingen och nya behov förstärker utmaningarna. Bedömningen är att det är möjligt att målet inte nås och att konsekvenserna för patienter och medarbetare är allvarliga.

Mål: Långsiktigt stark ekonomi

Ett mål för en modern, konkurrenskraftig och hållbar ekonomi som möjliggör beredskap, utveckling och fortsatta satsningar i verksamheten.

Beskriv, utifrån nämndens ansvarsområde, konkreta delmål och hur dessa ska följas upp för att mäta måluppfyllelsen.

Delmål

Budgeten ska vara i balans

Uppföljningsindikator:

- Verksamhetsområdenas ekonomiska utfall i förhållande till budgeterat utfall, månadsvis

Verksamheterna ska få stöd för ett effektivt resursutnyttjande

Uppföljningsindikatorer:

- Aktiviteter kopplade till delmålet

Bedöm nämndens möjligheter att utifrån planeringsförutsättningar 2022-24, uppnå det strategiska målet
Beskriv sannolikheten för att uppnå målet och konsekvensen av att inte göra det.

Sannolikhet för att fel ska uppstå: 3 Möjlig
Konsekvens av att inte uppnå målet: 3 Kännbar
Risk- och väsentlighetsbedömning: 9 Reducera riskerna

Psykiatri, habilitering och hjälpmedel ska kontinuerligt arbeta med kostnadsreducerande åtgärder på alla nivåer för att bibehålla en ekonomi i balans. En stor kostnadsmedvetenhet behövs och verksamhetsområdenas kostnadsutfall ska löpande följas upp och stämmas av mot det budgeterade utfallet. Utöver detta behöver ett antal områden bevakas då kommande beslut kan ha påverkan på förvaltningens ekonomi:

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP)

Psykisk ohälsa bland barn och unga ökar, vilket märks i ett ökat antal vårdsökande till BUP. Samtidigt ställs nya nationella krav på tillgänglighet. Detta ökade behov behöver beaktas i en större kontext med genomförandet av *Framtidens hälsosystem* som medför nya arbetssätt, en mer samlad Första linjen-organisation, gemensamma processer, mer sammanhängande vårdkedja, ökade digitala möjligheter samt ökad samverkan med relevanta samarbetspartners.

Insatser från dietist till personer med psykisk ohälsa/sjukdom

För att tillgodose ett patientsäkert och effektivt nutritionsomhändertagande av patienter med psykisk sjukdom behöver patienterna insatser av dietist. Sjukhusförvaltningarna har för närvarande uppdraget att tillgodose insatser för alla patienter inklusive patienter med psykisk ohälsa/sjukdom. I det fall beslut fattas om att Psykiatri, habilitering och hjälpmedel ska överta ansvaret för insatser från dietist till psykiatrins målgrupper behöver erforderliga medel överföras till förvaltningen.

Ändamålsenliga lokaler

Förvaltningens lokaler ska både bidra till en attraktiv och stimulerande arbetsmiljö för medarbetare och vara utformade för att rendera hög vårdkvalitet och patientsäkerhet. I flera av förvaltningens lokaler finns stora brister. På många håll skulle verksamheterna behöva flytta till nya och mer ändamålsenliga lokaler alternativt uppdatera de

befintliga. Detta skulle i så fall leda till ökade lokalkostnader som svårigen kan rymmas inom befintliga budgetramar.

Naloxonprojektet vid Beroendecentrum i Malmö

Projektet finansieras för närvarande av hälso- och sjukvårdsnämnden. Om projektet ska permanentas och förvaltningen ska bedriva verksamheten behöver medel överföras.

Nationell högspecialiserad vård

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden har beslutat att föreslå regionstyrelsen att Region Skåne ska ansöka om nationell högspecialiserad vård för områdena viss vård vid könsdysfori, vård vid svårbehandlat självskadebeteende och vård vid svårbehandlad ätstörning och regionstyrelsen har beslutat att gå vidare med ansökan. Det är i nuläget oklart vad en eventuell tilldelning av NHV inom dessa områden får för ekonomiska konsekvenser för Region Skåne och förvaltningen vad gäller investeringar, kostnader och intäkter. De ekonomiska konsekvenserna behöver tydliggöras för att kunna bedöma påverkan på förvaltningens ekonomi.

Könsidentitetsutredningar

Väntetiderna till könsidentitetsutredning är långa och behöver kortas. Parallellt med ansökan om NHV kommer även nuvarande kösituation att ses över med syfte att korta köerna.

Mariamottagning Sydost

Mariamottagningen Sydost är en öppenvårdsmottagning för alla som är upp till 25 år, och som upplever bekymmer eller problem kopplade till alkohol eller droger. Mottagningen är ett samverkansprojekt mellan Region Skåne och de fyra kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad, och finansieras av Samordningsförbundet Finsam. Det är en integrerad verksamhet vilket innebär att kommunerna och Region Skåne arbetar tillsammans med uppdraget. Om förvaltningen ska få ett utökat ansvar för mottagningen behöver beslut fattas och medel tillföras kopplat till det nya uppdraget.

Rättspsykiatri

Behovet av rättspsykiatrisk vård ökar och det blir fler dömda som förvaltningen behöver ta ansvar för. För närvarande är mer än 100 patienter inlagda på de 91 befintliga vårdplatserna som finns att tillgå i Skåne. Ytterligare ca 20 skånska patienter är inlagda på vårdplatser i andra landsting till en kostnad av 60 mkr. Dessutom vårdas 8 patienter på HVB-hem där rättspsykiatriken har det medicinska ansvaret. Kostnaden för dessa är 8 mkr. Vidare väntar närmare 10 nydömda patienter på att komma igång med sin vård. Efter årsskiftet kommer en vårdavdelning med 10 vårdplatser att tas i bruk i närheten av de två befintliga vårdavdelningarna i Hässleholm. Avdelningen kommer inte vara utformad för att permanent kunna ta hand om alla typer av rättspsykiatriska patienter. Urvalet måste göras noga på grund av lokalerna. Verksamheten ser på sikt ett behov av två permanenta vårdavdelningar med totalt 28 platser.

Kvalitetsökning/kompetensutveckling

En satsning på kompetensutveckling behövs för att implementera de nationella riktlinjer, regionala vårdprogram och standardiserade vårdprocesser som berör förvaltningen. Satsningen kan pågå under en begränsad tidsperiod och omfatta digitala insatser, vårdprogram och processer samt aktuellt utvecklingsarbete.

Volymökning vårdval hörselrehabilitering

Under pandemin har antalet fysiska besök inom vårdvalet legat på en mycket låg nivå då patienterna huvudsakligen tillhör åldersgruppen 70 år och äldre. Efterfrågan på de tjänster som audionommottagningarna erbjuder förväntas öka i takt med att patientgruppen åter kan besöka mottagningarna. Kostnaderna för hörselrehabilitering och för hörhjälpmedel kommer att öka i motsvarande omfattning och det finns en stor risk att budgeterade medel inte kommer att räcka till. För att minska de ekonomiska riskerna för förvaltningen bör vårdvalets resultat frikopplas från förvaltningens resultat på samma sätt som för övriga vårdval.

Apotekare och farmaceuter

I och med införandet av Skånes Digitala Vårdsystem kommer läkemedelsstrukturen inom Region Skåne att göras om. Införandet av generisk ordination, basförråd och utökat användande av patientindividuella packade doser (PiD) i singeldos kommer innebära nya arbetsuppgifter och att förvaltningen får ansvar för vissa läkemedelsfrågor som idag finns i andra delar av regionen. Framöver finns också ett behov av att arbeta för en säkrare hantering av läkemedel med fokus både på patientsäkerhet och minskat svinn. Med anledning av det kommer chefapotekare och farmaceuter att behöva rekryteras.

Den sammantagna bedömningen är att det med givna planeringsförutsättningar är möjligt att målet om *Långsiktigt stark ekonomi* inte nås och att konsekvenserna för patienter och medarbetare är kännbara.

Beräknade behov (gamla och nya)	Förslag på regionbidrag enligt planeringsdirektiv	Ev. differens mellan regionbidrag och behov	Beskriv åtgärder el. omprioriteringar för att hålla budget inom ram/föreslaget regionbidrag
År 2022	3 828,3		
År 2023	3 897,8		
År 2024	3 984,2		

Anvisning för bedömning av måluppfyllelse

Den interna kontrollen är en viktig del i att styra och följa upp verksamheten. Intern kontroll handlar om kvalitet, styrning och ytterst om att undvika risker, som kan hindra Region Skåne från att uppnå sina mål. Bedömningen som ska göras innebär en kartläggningsprocess med uppskattning av väsentlighetsgrad/konsekvenser och sannolikhet/ risk i processer, rutiner och system. De olika komponenterna multipliceras med varandra och slutsatserna ska sedan beskrivas i text. Syftet är att nämnderna, via sina internkontrollplaner, vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att fullmäktiges mål uppfylls.

OBS! I bedömningen av möjligheten att uppfylla Region Skånes strategiska mål är det måluppfyllelsen som helhet, inte för enskilda delmål eller uppföljningsindikatorer, som ska bedömas.

Konsekvens					
4 Allvarlig	4	8	12	16	
3 Kännbar	3	6	9	12	
2 Lindrig	2	4	6	8	
1 Försumbar	1	2	3	4	
	1 Osannolik	2 Mindre sannolik	3 Möjlig	4 Sannolik	Sannolikhet

Konsekvens:

1 Försumbar	är obetydlig för intressenter och/eller Region Skåne
2 Lindrig	uppfattas som liten av intressenter och/eller Region Skåne
3 Kännbar	uppfattas som besvärande för intressenter/ Region Skåne
4 Allvarlig	är så stor att fel inte får inträffa

Sannolikhet:

1 Osannolik	risken är praktiskt taget obefintlig för att fel ska uppstå
2 Mindre sannolik	risken är mycket liten för att fel ska uppstå
3 Möjlig	det finns en möjlig risk för att fel ska uppstå
4 Sannolik	det är mycket troligt att fel ska uppstå

Risk- och väsentlighetsbedömning:

1-3: Inget agerande krävs	Vi accepterar riskerna
4-8: Håll under uppsikt	Uppmärksamhet krävs
9-12: Reducera riskerna!	Åtgärdas. Bör tas med i internkontrollplan.
13-16: Direkt åtgärd krävs!	Minimera riskerna